

**ETIČKI KODEKS OSNOVNE ŠKOLE IVANA FILIPOVIĆA
OSIJEK**

Osijek 26. svibnja 2009.

Prema članku 58., stavak 1 Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN od 18. srpnja 2008.) te članku 30. i članku 214. Statuta OŠ Ivana Filipovića, Šolski odbor OŠ Ivana Filipovića u suradnji s Učiteljskim vijećem donosi Etički kodeks neposrednih nositelja odgojno-obrazovne djelatnosti u školskoj ustanovi.

ETIČKI KODEKS OSNOVNE ŠKOLE IVANA FILIPOVIĆA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Etički kodeks predstavlja zajedniči sustav vrijednosti koji sadržava moralna načela i načela profesionalne etike prema kojima se u svom profesionalnom i javnom djelovanju trebaju ponašati učitelji i drugi zaposlenici Osnovne škole Ivana Filipovića (u daljnjem tekstu: Škola). Načela Etičkog kodeksa primjenjuju se na odgovarajući način i na druge osobe koje nisu zaposlenici Škole, ali sudjeluju u radu i djelovanju Škole, ako se ponašanje i djelovanje tih osoba može izravno povezati sa Školom.

Članak 2.

Etički kodeks sastoji se od standarda ponašanja prilagođenih potrebama Škole i njenih zaposlenika uzimajući u obzir načela čuvanja dostojanstva i ugleda Škole, učitelja, učenika i zaposlenika. Propisivanje etičkih standarda dinamički je proces koji slijedi stalni razvoj razumijevanja prava i dužnosti, stoga je podložan stalnim provjerama i promjenama sukladno razvoju etičkih vrijednosti. Škola ima obvezu osigurati uvjete kako bi svi djelatnici i korisnici mogli biti upoznati s Etičkim kodeksom. Nepoznavanje i nerazumjevanje etičkih standarda ne opravdava neetično ponašanje.

II. PREAMBULA

Članak 3.

Etičkim kodeksom Škole učenici, roditelji/skrbnici i ostali korisnici upoznaju se s ponašanjem koje imaju pravo očekivati od zaposlenika Škole.

Članak 4.

Škola nastoji zajamčiti i promicati najviše etičke i profesionalne vrijednosti u provedbi svojih temeljnih zadataka odgajanja i obrazovanja. U skladu s tim uvjerenjima od svih zaposlenika očekuje se lojalnost najvišim etičkim vrijednostima poštenja, pravednosti, odgovornosti, međusobnoga poštivanja i profesionalnim vrijednostima odgajanja i obrazovanja u najširem smislu.

Članak 5.

Cilj je Etičkoga kodeksa stvaranje ozračja u kojem je svim osobama zajamčen razvoj u skladu s njihovim sposobnostima i sloboda u stupnju u kojem ne ograničava slobodu drugih osoba. Cilj je poticajnije razumijevanja i prihvaćanja temeljnih načela moralno opravdanog ponašanja te njihove primjene u specifičnom kontekstu Škole.

Članak 6.

Svrha donošenja ovoga Etičkog kodeksa je utvrđivanje obveze promicanja etičkog ponašanja i vrijednosti specifičnih za vrlo odgovornu i osjetljivu učiteljsku djelatnost u najširem smislu.

Provođenje odredbi ovoga Etičkog kodeksa ima za svrhu i utjecaj na učenike u cilju prihvaćanja etičkih normi u životu i radu i podizanje razine značenja učiteljskog poziva u društvu kao cjelini. Etički kodeks ima zadaću štititi zaposlenike škole od neprofesionalnog javnog mnijenja i neopravdanih optužbi. On ukazuje na autonomiju škole i mogućnost samoregulacije.

Članak 7.

Povreda Etičkog kodeksa povlači odgovornost osobe koja ju je počinila, općim aktima Škole može se odrediti u kojim će se slučajevima u postupku obvezno zatražiti mišljenje etičkog povjerenstva. Mišljenje dano u postupku uređenom Etičkim kodeksom djeluje svojim autoritetom i treba služiti tumačenju Etičkoga kodeksa i promicanju etičnog ponašanja. Ono ne veže druga tijela i nije upravni akt.

III. TEMELJNA NAČELA I PRAVILA PONAŠANJA U CJELINI

III. 1. Načela pravilnog ponašanja u Školi

III. 1.a) Načelo neometanog uživanja prava

Članak 8.

Škola svakom svom zaposleniku i učeniku mora osigurati uživanje svih ljudskih prava koja se ostvaruju unutar Škole te poštovanje prava zajamčenih Ustavom i zakonima Republike Hrvatske.

III. 1.b) Načelo poštovanja integriteta i dostojanstva osobe

Članak 9.

Zaposlenici Škole trebaju biti poštovani kao osobe u skladu sa zajamčenim pravima na integritet i dostojanstvo. Svim zaposlenicima i učenicima Škole mora biti osigurano pravo na privatnost.

III. 1.c) Načelo autonomije nastavnog rada

Članak 10.

Učitelji Škole imaju pravo autonomno djelovati u granicama svoga statusa i u skladu s ciljevima ostvarivanja zadaća odgoja i obrazovanja. Zaposlenicima treba priznati pravo na nesmetan profesionalni razvoj i usavršavanje u skladu s osobnim mogućnostima i planovima, u mjeri u kojoj se pritom ne narušava isto pravo druge osobe. Zaposlenici i učenici imaju obveze i odgovornosti prema drugima u smislu poštena, iskrena i nepristrana ponašanja i prihvaćanja kriterija izvrsnosti u svim područjima djelatnosti Škole.

III. 1.d) Načelo jednakosti i pravednosti

Članak 11.

Svaki zaposlenik i učenik Škole treba se ponašati u skladu s načelom jednakosti i pravednosti na način koji isključuje svaku diskriminaciju, zlostavljanje, uznemiravanje ili iskorištavanje. Potrebno je poticanje nenasilnog rješavanja problema između svih subjekata u procesu djelovanja. Učitelji Škole ne smiju zlouporabiti svoj autoritet i ne smiju dopustiti da osobni interesi i odnosi rezultiraju situacijama koje mogu utjecati na mogućnost objektivnoga prosuđivanja te etičkoga i profesionalnog obavljanja radnih obveza. Predstavljanje Škole od svih njenih zaposlenika treba činiti korektno, te razlikovati vlastite stavove od zvaničnih stavova stručnih i drugih tijela Škole.

Svim zaposlenicima Škole treba osigurati jednake uvjete ostvarivanja profesionalnih obveza, iskazivanja intelektualnih sposobnosti i napredovanja, obzirom na opće moralne norme učiteljske profesije. Podrazumijeva se da učitelji moraju poznavati profesionalne norme i dužnosti, ali i imati uvid u kompetencije koje obuhvaćaju: znanja iz predmeta struke; pedagoško-psihološka i didaktičko-metodička znanja; osobine ličnosti.

III. 1.e) Pravo na slobodu mišljenja i izražavanja

Članak 12.

Škola kroz nastavu promiče ljudska prava, a naročito podupire i potiče slobodu mišljenja i izražavanja mnijenja kao temeljnu vrijednost u svim segmentima života i rada.

III. 1.f) Načelo profesionalnosti

Članak 13.

Učitelji su dužni odgovorno, savjesno, profesionalno i etički besprijekorno ispunjavati sve svoje obveze prema učenicima, kolegama i ostalim zaposlenicima Škole. Istovremeno, dužni su promicati humane vrijednosti i suvremena znanstvena dostignuća. U svojem djelovanju učitelji slijede načela objektivnosti, nepristranosti, razboritosti, korektnosti, dijaloga i tolerancije.

Obveza je učitelja Škole poštivanje kriterija stručnosti i izvrsnosti te je u skladu s time konstantno i aktivno stručno usavršavanje unutar svog nastavnog područja ili predmeta i utemeljivanje svih profesionalnih i etičkih prosudbi na dostupnim činjenicama, isključujući predrasude bilo koje vrste.

Članak 14.

Obveza je učitelja spriječiti neutemeljenu raspravu, pogotovo kada kolega/ica nije prisutan/na. Učitelji svojim neprimjerenim ponašanjem ne smiju ometati rad sjednica i sastanaka stručnih tijela. Svi učitelji i zaposlenici Škole trebaju održavati i poticati suradničke odnose u profesionalnim odnosima, podržavati inovativnost, timski rad i razmjenu iskustava prilikom učenja i poučavanja; usmjeravati mlađe kolege i nastojati na učinkovitoj uporabi školskih resursa.

III. 1.g) Načelo poštovanja zakona i pravnih postupaka

Članak 15.

U svim postupcima koji se odnose na ostvarenje načela i pravila iz Etičkog kodeksa ili su u vezi s njima, zaposlenicima Škole treba osigurati mogućnost sudjelovanja u postupku, pravo da se izjasne o relevantnim navodima i iznesu svoje argumente te ravnopravan položaj u postupku. Nadležna tijela Škole dužna su pravodobno djelovati radi prevencije i suzbijanja povreda Etičkog kodeksa. U tu svrhu ona trebaju pokretati postupke i poduzimati druge radnje u granicama svoje nadležnosti te istražiti sve prijave u kojima se iznosi sumnja u etičnost ponašanja djelatnika Škole.

III. 2. Neprihvatljiva ponašanja

III. 2.a) Diskriminacija

Članak 16.

U skladu s načelima iz ovoga Etičkog kodeksa, nedopustiv je svaki oblik neposredne i posredne diskriminacije temeljen na religiji, etničkoj i nacionalnoj pripadnosti, rasi, spolu, spolnoj orijentaciji, životnome stilu, imovinskom stanju, podrijetlu, obiteljskom i bračnom statusu, trudnoći, godinama, invalidnosti, tjelesnom izgledu, političkom opredjeljenju i zdravstvenom stanju.

Isključivi kriteriji vrednovanja i napredovanja smiju biti stručnost, sposobnost i profesionalne zasluge te osposobljenost i rezultati u obavljanju određene vrste djelatnosti, poslova i zadataka. Odnos prema sredini u kojoj se djeluje na odgojno obrazovnoj razini od strane svih subjekata uključenih u dotičan proces, trebao bi zajednički promicati humane odnose i demokratska načela.

III. 2.b) Uznemirivanje

Članak 17.

Zabranjena je svaka vrsta uznemirivanja između svih zaposlenika Škole.

Uznemirivanjem se smatra svako neprimjereno ponašanje prema drugoj osobi kojem je cilj ili koje stvarno znači povredu osobnog dostojanstva, koje ometa njezino obavljanje radnih zadataka.

Uznemirivanjem se osobito smatra svaki čin, pojedinačan ili ponavljan, verbalni ili neverbalni koji stvara ili pridonosi stvaranju neugodnih radnih okolnosti ili koji drugu osobu vrijeđa ili ponižava.

Članak 18.

Neprihvatljivo je svako spolno uznemirivanje. Spolno uznemirivanje specifičan je oblik uznemirivanja koje karakterizira izostanak pristanka ili odbijanje druge strane, a uključuje ponavljano neželjeno upućivanje verbalnih i fizičkih prijedloga spolne naravi drugoj osobi, fizičko napastovanje, ponavljano neželjeno iznošenje šala i opaski koje su spolno obojene, uključujući referiranje na spol i spolnu orijentaciju, izlaganje spolno uvredljivoga i uznemirujućega materijala te zahtijevanje spolnih usluga u zamjenu za određeno djelovanje s pozicije autoriteta.

Uobičajena komunikacija, dobronamjerne šale kao i odnosi intimne naravi između djelatnika škole koji počivaju na pristanku i uzajamnom poštovanju smatraju se područjem privatnosti.

Svaka osoba ima pravo prijaviti uznemirivanje koje je počinio zaposlenik Škole. Na osobu koja je odbila uznemirivanje ili prijavila takvu vrstu ponašanja ne smije se vršiti nikakav pritisak.

III. 2.c) Predrasude

Članak 19.

Svi zaposlenici Škole trebaju biti objektivni, odgovorni i profesionalno raditi, te ne smiju dopustiti da predrasude bilo koje vrste utječu na njihovu objektivnost u obavljanju profesionalne djelatnosti.

IV. ETIČKA PRAVILA U ODGOJNO OBRAZOVNOM RADU

IV . 1. Profesionalne dužnosti u nastavnom radu

Članak 20.

Svi zaposlenici Škole koji sudjeluju u nastavnom radu u Školi imaju sljedeće dužnosti:

1. uspostaviti s učenicima odnos međusobnog povjerenja, uvažavanja i tolerancije;
2. nastojati na postizanju visoke razine znanja na učenike iz svojega područja ili predmeta;
3. obrađivati sve teme na otvoren, pošten i pozitivan način, a osobito teme koje učenici iz bilo kojeg razloga mogu smatrati osobito osjetljivima;
4. pridonositi intelektualnom razvoju učenika unutar predmeta ili područja u kojem se nastava obavlja, poticati aktivnost učenika i njihovo kritičko i argumentirano mišljenje;
5. osigurati transparentnost i javnost te objektivnost ocjenjivanja, odnosno vrijednovanje učeničkih postignuća u cilju poticanja njihova razvoja i poštujući njihovu osobnost;
6. poštovati dignitet svojih kolega i u suradnji s njima raditi u interesu napredovanja svih učenika;
7. poštovati obrazovne ciljeve i zadaće i standarde Škole u interesu razvoja učenika;
8. uzimati u obzir mišljenje i ocjene učenika o svojoj nastavnoj kompetenciji u cilju unapređivanja kvalitete nastavnoga procesa

IV. 2. Neprihvatljive prakse u nastavi

Članak 21.

Učenici su dužni suzdržavati se od prepisivanja a učitelji ga ne smiju omogućivati i tolerirati. Učitelji pri izvođenju nastave i izvannastavnih aktivnosti trebaju uvažavati standarde i prava djece. Nije prihvatljivo prisvajati rezultate rada djece (crteže, pisane sastavke) ili koristiti se njima izvan redovitog programa nastave bez odgovarajuće obavijesti roditeljima i pristanka djeteta.

IV . 3. Primanje darova i drugih dobara

Članak 22.

Zaposlenici Škole ne smiju tražiti darove, poticati darivanje niti primati ikakve darove, bilo za sebe ili za drugu osobu, za koje postoji jasna pretpostavka da će posredno ili neposredno utjecati na njihovu objektivnost, ispunjavanje profesionalnih obveza te poštovanje profesionalnih dužnosti. Obveza je zaposlenika Škole otklanjati svaki pokušaj korupcije.

IV. 4. Sukob interesa

Članak 23.

Učitelji Škole trebaju izbjegavati sukobe interesa (na primjer: obiteljski odnosi, blisko prijateljstvo, intimne veze, antagonizmi i sl.).

Treba nastojati na neovisnosti svih izvanškolskih djelatnosti (koje uključuju financijske ili drugačije interese) kako one ne bi bile u sukobu s profesionalnim obvezama Škole ili utjecale na integritet i objektivnost učitelja.

Nedopustiv je svaki oblik nepotizma. Nepotizmom se smatra svako djelovanje koje srodnika neke osobe stavlja u povlašten položaj prema drugim osobama s jednakim ili boljim sposobnostima.

IV. 5. Transparentnost i povjerljivost

Članak 24.

Škola podupire i promiče transparentnost u propisima i djelovanju kao jednu od temeljnih vrijednosti. Sva pravila i odredbe kojima se definiraju prava i obveze zaposlenika Škole trebaju biti precizni, jasni i dostupni svima.

Svi zaposlenici Škole trebaju uvažavati tu vrijednost transparentnosti i dostupnosti kriterija i postupaka evaluacije ispunjavanja profesionalnih obveza (ispiti, profesionalno napredovanje i sl.). Svi zaposlenici Škole koji na temelju svojega položaja u Školi raspolažu podacima sa statusom povjerljivosti trebaju štiti tajnost takvih podataka. Podacima sa statusom povjerljivosti smatraju se podatci tajnost kojih proistječe iz potrebe zaštite prava djelatnika Škole i koji su zakonom, općim aktima Škole ili odlukom nadležnog tijela donesenom na temelju tih propisa proglašeni povjerljivima. Ne dopušta se otkrivanje povjerljivih podataka drugim članovima Škole kao ni bilo kojoj drugoj strani osim ako je takvo razotkrivanje dio uobičajenoga obavljanja posla u Školi ili ako postoji zakonska i profesionalna obveza da se takve informacije objave.

IV. 5. Pravo i dužnost kontinuiranog usavršavanja i cijelo životnog obrazovanja

Članak 25.

Svi zaposlenici Škole imaju pravo i dužnost neprekidno se usavršavati i ustrajati na unapređivanju kakvoće i razine vlastita znanja i stručnosti unutar svoga radnog mjesta.

IV. 6. Profesionalno napredovanje

Članak 26.

Procjena uspješnosti ostvarivanja profesionalnih obveza i kompetencija bilo kojega zaposlenika Škole treba biti objektivna i nepristrana te utemeljena na definiranim i transparentnim kriterijima. Svaki oblik neposredne ili posredne diskriminacije u postupku evaluacije uvjeta profesionalnoga napredovanja te u samom postupku napredovanja smatra se nedopustivim.

IV. 7. Javno nastupanje

Članak 27.

Škola će podupirati pravo učitelja na javno nastupanje i slobodu izražavanja što uključuje nastupe pred publikom, na radiju i televiziji, izražavanje svojih stajališta u novinama, knjigama i časopisima, kao i druge oblike djelovanja za dobrobit Škole.

IV. 8. Odgovornost prema Školi

Članak 28.

Profesionalne djelatnosti svih zaposlenih u Školi trebaju što je više moguće pridonositi ostvarenju njenih zadataka. Zaposlenici Škole trebaju se brinuti o dobru i interesima tolerancije te odgovornog i poštenog traganja za optimalnim rješenjima. U tom smislu ne odobrava se:

- 1) namjerno ometanje djelatnosti Škole;
- 2) nesavjestan odnos spram imovine Škole te onemogućivanje ili otežavanje ostalim zaposlenicima Škole da se koriste tom imovinom;
- 3) upotreba školske imovine ili pogodnosti za osobne, komercijalne, političke, vjerske, društvene i druge izvanškolske svrhe bez posebnog odobrenja;
- 4) poticanje drugih zaposlenika Škole u nepoštovanju školskih pravila;
- 5) namjerno predstavljanje osobnih stajališta kao službenoga stajališta Škole radi osobne koristi;
- 6) korištenje imenom ili logotipom Škole za privatne djelatnosti kako bi se neopravdano stvorio dojam školskog autoriteta.

V. ETIČKO POVJERENSTVO

Članak 29.

Sva tijela Škole dužna su, svako u okvirima svoje nadležnosti, brinuti se za ostvarenje i unapređenje etičkih standarda u Školi i provedbu Etičkog kodeksa. Tijela iz stavka 1. ovoga članka mogu u konkretnim slučajevima ili u vezi s načelnim pitanjima tumačenja i primjene Etičkog kodeksa zatražiti mišljenje od Etičkog povjerenstva (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).

Članak 30.

Radi savjetovanja Škole u pitanjima ostvarenja Etičkog kodeksa te razvoja i primjene etičkih standarda u Školi se osniva Povjerenstvo. Povjerenstvo donosi mišljenja o načelnim pitanjima kao i o usklađenosti ponašanja u konkretnim slučajevima s odredbama Etičkog kodeksa.

Članak 31.

Povjerenstvo imenuje ravnatelj uz suglasnost učiteljskog vijeća, na rok od četiri godine. Povjerenstvo ima pet članova. Za svakog člana Povjerenstva imenuje se jedan zamjenik.

Ako se mišljenje traži u vezi s pitanjem koje se tiče ponašanja učenika ili je pitanje od neposredne važnosti za učenike, Povjerenstvo se proširuje za dva člana koji se imenuje iz reda učenika. Povjerenstvo ima predsjednika kojeg ravnatelj imenuje između članova Povjerenstva. Škola može donijeti poslovnik Povjerenstva i njime urediti pojedina pravila o radu i djelovanju Povjerenstva koja nisu uređena ovim Etičkim kodeksom.

VI. POSTUPAK PRED ETIČKIM POVJERENSTVOM

VI. 1. Zahtjev za davanjem mišljenja

Članak 32.

Postupak pred Povjerenstvom Škole pokreće se zahtjevom za davanje mišljenja o sukladnosti određenog djelovanja ili ponašanja s načelima i pravilima Etičkog kodeksa.

Zahtjev za davanjem mišljenja mogu podnijeti ravnatelj škole, Učiteljsko vijeće, sindikat, zaposleničko vijeće, školski odbor i druga tijela škole.

Ako se zahtjev za davanjem mišljenja odnosi na mišljenje o sukladnosti djelovanja ili ponašanja ravnatelja Škole s načelima i pravilima Etičkog kodeksa, inicijator se može obratiti Učiteljskom vijeću koje će većinom glasova odlučiti hoće li se pokrenuti postupak pred Povjerenstvom.

Zahtjev za davanjem mišljenja mora biti određen, i mora točno i precizno opisati slijedeće:

1) načelno pitanje o kojem je riječ, i/ili

2) konkretne okolnosti slučaja i djelovanje odnosno ponašanje za sukladnost kojih se s načelima i pravilima Etičkog kodeksa traži mišljenje.

Uz zahtjev se mogu podnijeti relevantne isprave i materijal, kao i navodi o odredbama Etičkog kodeksa u vezi s kojima se osobito traži mišljenje.

VI. 2. Postupanje povjerenstva

Članak 33.

U povodu zahtjeva iz čl. 32. predsjednik etičkog povjerenstva Škole saziva sastanak povjerenstva u roku 30 dana od primitka zahtjeva.

Povjerenstvo može od podnositelja zahtjeva zatražiti dodatna razjašnjenja i obavijesti.

Ako se u zahtjevu traži mišljenje o konkretnom slučaju, povjerenstvo može zatražiti očitovanje i razjašnjenja od zainteresiranih osoba. Ako podnositelj zahtjeva traži ispitivanje etičnosti ponašanja određenog radnika Škole, tom se radniku mora omogućiti da se izjasni o relevantnim navodima i iznese svoje argumente.

Na sastanku članovi Povjerenstva raspravljaju o pitanjima koja su predmet postupka, zauzimaju stajalište o sadržaju mišljenja, te na temelju rasprave sastavljaju pisani nacrt mišljenja.

Povjerenstvo Škole svoje mišljenje daje isključivo na temelju podataka iz zahtjeva, priloga uz zahtjev i dodatnih razjašnjenja i očitovanja podnositelja zahtjeva i drugih osoba. Ako se navodi o činjenicama iz zahtjeva i navodi o činjenicama iz očitovanja razlikuju, a o istinitosti spornih tvrdnji ne može se zaključiti iz materijala koji je podnesen u postupku, povjerenstvo će tu okolnost navesti u svome mišljenju te se ograničiti na davanje stajališta o načelnom pitanju.

Ako je u zahtjevu zatraženo mišljenje o sukladnosti određenog ponašanja s izričito navedenim odredbama Etičkog kodeksa, Povjerenstvo je dužno mišljenje dati o sukladnosti s tim odredbama, no može mišljenje proširiti i na sukladnost ponašanja s drugim pravilima Etičkog kodeksa.

VI. 3. Mišljenje

Članak 34.

Na temelju zahtjeva i drugih primljenih podataka Povjerenstvo donosi svoje mišljenje i podnosi ga podnositelju zahtjeva. Pri donošenju mišljenja, nastoji se postići konsenzus članova Povjerenstva.